

Fria vandringsvägar i Trosaån

Länsstyrelsen Södermanland | 010-223 40 00 | sodermanland@lansstyrelsen.se

Trosaån | Trosa kommun | Havsområdesnummer 585200-173430

Bild: Husby kvarn i Vagnhärad. Foto Trosa kommun.

Projektområde

Trosaån är en del av Trosaåns avrinningsområde och rinner från sjön Sillen genom tätorterna Vagnhärad och Trosa för att sedan mynna ut i Trosafjärden i Norra Östersjöns vattendistrikt. Medelvattenföringen i ån är 4,07 m³/s. Trosaån utnyttjas som lek- och uppväxtmiljö av ett flertal kustlevande fiskar och ån har en för länet ovanligt stor potential som reproduktionsområde för havsöring. Även den akut hotade ålen finns i ån, liksom vimma och lake.

Trosaån är av central betydelse för Trosa kommun och berör direkt två av kommunens tre tätorter. Trosaåns biologiska status har också stor påverkan på kustsamhället utanför Trosa. Miljöförbättrande åtgärder i Trosaån påverkar därför stora delar av kommunen.

Orsak till åtgärder

Sveriges miljö kvalitetsmål, bland annat *Levande sjöar och vattendrag*, innebär att vi behöver genomföra åtgärder för att främja den biologiska mångfalden i våra vattendrag och sjöar. Även Sveriges arbete med vattenförvaltningen innebär att vi behöver genomföra åtgärder för att nå beslutade miljö kvalitetsnormer.

Den ekologisk statusen i Trosaån är klassificerad till måttlig baserat på övergödning och fysisk påverkan i vattendraget. Miljön i ån är påverkad av att dammar förhindrar fisken att nå viktiga lek- och uppväxtområden. Trosa kommun har för avsikt att bygga fiskpassager vid Trosa kvarn, Husby kvarn samt Nygårdsdammen i Trosaån. Ingen av dammanläggningarna utnyttjas för vattenkraft

Länsstyrelserna

idag. De ingår inte i den Nationella planen för omprövning av vattenkraft och stöd för åtgärderna går därför inte att söka genom Vattenkraftens Miljöfond. Trosa kommun är ägare till samtliga tre dammar.

Vad vi vill förbättra

Syftet med projektet är att ta bort de tre nedersta vandringshindren i Trosaån. Målet är att skapa fria vandringsvägar i Trosaån från kusten upp till sjön Sillen. Åtgärdas vandringshindren gynnas alla de fiskarter som utnyttjar vattensystemet, och då inte minst rödlistade arter som vimma, lake och ål. Att vandringshindren åtgärdas är också av stor vikt för att Trosaån ska kunna uppnå god ekologisk status. Genom att skapa fria vandringsvägar för fisk och andra organsimer i Trosaån och i förlängningen binda ihop kusten med sjön Sillen bidrar åtgärderna till ökad biologisk mångfald och rikare växt- och djurliv i sjö, vattendrag och hav.

Planerade åtgärder och aktiviteter

Ansökan om vattenverksamhet lämnades in till Mark- och miljödomstolen i januari 2020. I ansökan ingår tekniska beskrivningar och MKB för samtliga tre vandringshinder.

Tidsplan

- Projektering planeras att genomföras under 2020.
- De praktiska åtgärderna planeras att starta 2021. Denna fas kommer att finplaneras under 2020.
- Alla tre vandringshindren planeras att vara åtgärdade 2022.

Projektering

Projektering av Trosa kvarn, Husby kvarn och Nygårdsdammen. Se bilaga 1 för detaljer.
Beräknad kostnad: 760 000 kr.

Trosa kvarn

Trosa kvarn ligger centralt i Trosa samhälle ca 1,5 km från Trosaåns mynning. Den består av en betongdamm med totalt 8 stycken spetluckor fördelade på två utskovspartier. För att möjliggöra fiskpassage vid Trosa kvarn byggs ett så kallat inlöp igenom befintliga utskov och längs höger strand. På uppströmssidan av dammanläggningen slås en spont från kvarnens högra sida och vidare ut i magasinet. Nedströms dammen kommer det krävas bergschakt för att skapa rätt lutning på inlöpet.

Beräknad kostnad: 5 940 000 kr.

Husby kvarn

Husby kvarn ligger centralt i Vagnhärad samhälle ca 8 km från Trosaåns mynning. Den består av en betongdamm med totalt 5 stycken spetluckor fördelade på två utskovspartier. För att möjliggöra fiskvandring vid Husby kvarn kommer befintliga luckor tas bort och en upptröskling görs nedströms dammen. Upptrösklingen blir ungefär 50 m lång, habitat optimeras på den nya botten. Biotopvårdsåtgärder kommer att utföras på en yta om ca 500 kvm uppströms dammen.

Finpartikulära sediment schaktas bort och block, sten och grus återplaceras i fåran för att öka arealen lämpliga strömhabitat.

Beräknad kostnad: 1 650 000 kr.

Nygårdsdammen

Nygårdsdammen ligger strax utanför Vagnhärad samhälle ca 9 km från Trosaåns mynning. Den består av en betongdamm med två utskovspartier med sättar. Vid höger strand finns ett intag till en tidigare kraftstation. För att möjliggöra fiskpassage vid Nygårdsdammen tas sättarna bort i de två utskoven och vattennivån i dammen sänks av ca 1,2 m. Nedströms dammanläggningen kommer det krävas viss upptröskling med natursten och justering av de två befintliga fårorna för att underlätta för fisk att passera dessa utskov. Betonggrunden till den tidigare kraftstationsbyggnaden rivs och transporteras bort.

Beräknad kostnad: 1 650 000 kr.

Planerad uppföljning

Uppföljning sker genom elfiskeinventering utmed utvalda sträckor i ån. Val av elfiskelokaler bestäms efter att åtgärderna är färdigställda. Resultatet redovisas i Elfiskeregistret (SERS).

I samverkan med

Det är kommunen som driver projektet. Men i ån bedriver Trosaåns fiskevårdsområde och Trosa Amatörfiskeklubb tillsammans med Trosa kommun ett aktivt arbete med att förstärka bestånden av framförallt öring samt genom fiskevårdande åtgärder i allmänhet.

Länkar

Projektwebbplats på Trosa kommuns hemsida: <https://www.trosa.se/projekt/fiskpassage/>
Uppdateras löpande.

Bilaga 1. Detaljering av projekteringsarbeten 2020

PM

2020-02-13

Projektering – Trosaån

Nedan följer en uppdelning och beskrivning av planerad projektering under 2020 av åtgärderna vid Trosa kvarn, Husby kvarn och Nygårdsdammen.

Trosa kvarn

Följande handlingar kommer att tas fram i samband med projekteringen:

- Mängdförteckning med teknisk beskrivning enligt senast utgivna AMA för respektive teknikområde som omfattas.
- PM Riskanalys Sprängningsarbete
- Ritningsförteckning
- Plan över befintliga förhållanden och förarbeten
- Schaktplan
- Plan över markplanering
- Sektioner över planerad anläggning inklusive förändringar av befintlig anläggning
- Detaljritningar för planerad anläggning
- Fasadritning eller elevation för spont

Som underlag för vidare projektering behövs följande arbeten utföras:

- Ekolodning, uppströms och nedströms Trosa kvarn
- Dykbesiktning, spontens anslutning mot befintlig damm

Projekteringen kommer att utföras under 2020. Den totala kostnaden för projektering av åtgärderna vid Trosa kvarn uppskattas till **390 000** kr.

Husby kvarn

Följande handlingar kommer att tas fram i samband med projekteringen:

- Mängdförteckning med teknisk beskrivning enligt senast utgivna AMA för respektive teknikområde som omfattas.
- Ritningsförteckning
- Plan över befintliga förhållanden och förarbeten
- Rivningsplan
- Plan över planerade markåtgärder
- Sektioner över planerad anläggning inklusive förändringar av befintlig anläggning
- Detaljritningar för planerad anläggning
- Fasadritning eller elevation för betongmur uppströms dammen

Projekteringen kommer att utföras under 2020. Den totala kostnaden för projektering av åtgärderna vid Husby kvarn uppskattas till **190 000** kr.

Nygårdsdammen

Följande handlingar kommer att tas fram i samband med projekteringen:

- Rambeskrivning för upphandling av totalentreprenad för utrivning av kraftstation.
- Mängdförteckning med teknisk beskrivning enligt senast utgivna AMA för respektive teknikområde som omfattas.
- Ritningsförteckning

- Plan över befintliga förhållanden och förarbeten
- Sektioner över planerad dammanläggning inklusive förändringar av befintlig anläggning
- Detaljritningar för planerad anläggning

Projekteringen kommer att utföras under 2020. Den totala kostnaden för projektering av åtgärderna vid Nygårdsdammen uppskattas till **180 000** kr.